

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Udrag fra Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956", i Brorson, Hans Adolph: *Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956*, 1951-56, s. 523. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brorson03grval-shoot-idm140139952812480/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

XXXI

43 (326): *Klag dig ikke for trang på drikke —*
44 (327): *Hier vil fies, her vil bies —*

De to digte har hver sin form for metrisk forlinsel. Begge varierer strofernes enkelte linier ved at skifte mellem 2- og 3-stavelser fædder og holder så stroferne kongruente. Det er linie-varianter i de to digte, der er forskellig. Nr. 43 nøjes med i hver linie at sætte tryklyb i 2. taktled. Nr. 44 tiltager i bevægelighed ved en gradvis forøgelse af 3-stavelser indder gennem de første 4 linier og falder så efter til ro i gentagelsesdelen. Denne sidste teknik er så udtrykksfuld, så kunstfuld og påfaldende, at Ch. Th. Barford har fersagt, ganske vist uden held, at efterligne den direkte: »Lad den rige / ingen vige, / fordi han har laderne julde (Graae I, 106). Den er også så mærkbar, at man fristes til at tænke sig den skabt til et melodiforlæg. Men til ingen af de to sange har jeg fundet egnetlige strofe-paralleler eller melodier med netop disse metriske variationer.

Bedømmer man dem grovere som blotte varianter af Brorsons trokætske 6-liniede strofe: »Jeg er rede til at hede» (Klen. 138) eller hans 4-liniede (+ gentagelse): »Dig min søde / skat at møde» (Klen. 20) eller »Hvem der havde dog forlæret» (Klen. 238), dækker nogle melodimuligheder op. Til Klen. 138 kan, foruden den værsindende »Herre, jeg har handlet ild» (Brorsons angivelse, Klen.registr. 66) tænkes G. Chr. Strattaers til J. Nøanders digt (Bundelieder 1691) og melodien til samme salme hos Freylinghausen. Til Klen. 20 og 238 bringer Freylinghausens 7. art 5 melodier, som med gentagelse af 1. eller 2. sirefaldvel kan have været benyttet. Af disse gengives melodien til »O, der alles hått' verloren» hos Pont. (»O, den siltung kunde dræbe» -- Klen.registr. 100 a), og af denne findes en norsk folkelig variant (El. I, 1, 9) til »Hier vil fies» -- med 1. lillesats indbødet og 9. s takt, som det blæse- tekstvarianterens boks. -- Over for dette fund taber de andre overleveringer i betydning. Sand II, 135 = MM. 1188 til »Dig min søde», MM. 1182 (tyk 1898) til »Jeg er rede» og Li. 185 til teksten.

Ved siden af El. I, 1, 9, står, som vist af Torben Krogh (Eldre da. teater 1940, s. 295, og radioforedrag 11.1.43) Folie d'Espagne-melodien (Klen.registr. 60), som Brorson utvivlsomt har kendt fra sin broder Nicolas salme (Klen. 275). Måske har den været i hans hoved til Marias vuggesang fra J. K. Schandrup (d. 1720) »Helligtrokørgens komedie» (Skrifter v. P. Phønixberg 1728 med denne melodiangivelse) -- med linier som »Vinteren trænger / mere og strengere. Måske Brorsons vending blot er efter et ordsprog.

XXXII

45 (328): *Skal vi ustridig hist —*

I det ret sjældne metrum findes en gammel 17. århs melodi (F. 750), en af J. B. Ahles »Arien» 1692: »Nun hab ich ausgehaucht, og en fra Nečas 1692 (Z. 5224/25). Jeg har ikke haft lejlighed til at konferere disse med de danske forsamlingsoner (Sand I, 118; MM. 601) og den interessante norske koralmusyngning (El. III, 1, 9).

XXXVI

50 (333): *Åh, hvad er dog tiden lang —*
57 (340): *Ve dig, Edoms trygge egn —*
58 (341): *Se dig, Sten! vidt omkring —*

Paralleler til den almindelige strofe i Klenodlet: »Jesus han er syndens væn» (110), »Særg du endnu, min sjæle» (181) og »Jesus! når jeg syndet ned» (231), samt hos Fosø (70) og Speroules (I, 9, 11 og 28). Til Klen. 110 har Brorson brugt Crügers »Jesus, meine Zuversicht»; den er nok identisk med de andre melodiangivelser (se Klen.registr. 50 og 114) og med J. A. L. Holms forslag til alle tre Svanesange